

Сустрет војних ветерана плавих дубина

Београд добиј

Диверзантска подморница класе П-911, депласмана око 100 тона и дужине 20 метара, највероватније ће бити постављена на обали Дунава, код ушћа Саве или на Калемегдану

Више од 70 чланова Удружења грађана „Подморничар“ окупило се недавно у ресторану „Корјени“, на традиционалном сустрету у Београду, у оквиру неговања традиција генерација подофицира и официра који су деценије службе провели на више типова подморница, пловећи под југословенском и заставом Србије и Црне Горе. У госте су им дошли и ветерани подморничарства из Хрватске и Црне Горе.

Како је том приликом истакао капетан фрегате у пензији Драган Косановић, председник београдског удружења које окупа више од 120 чланова, подморничари су часно извршили задатке који су им током минулих деценија поверавани.

Данас на Јадрану, међутим, не плови више ниједна подморница. Одлуком Врховног савета одбране СРЈ од 1.

априла 2005. године 88. флотила подморница укинута је после 77 година од установљења тог рода у Ратној морнарици Краљевине Југославије (потом у ФНРЈ, СФРЈ, СРЈ и СЦГ). Некадашња флотила подморница била је респективна снага на Јадрану. Данас ниједна држава с простора бивше Југославије која излази на море нема своје подморнице. Словенија и Црна Гора су процениле да им нису потребне, Хрватска која има највише потенцијала за тако нешто одустала је на основу сугестија НАТО-а.

Црна Гора одлучила је да из оставштине бивше Југословенске ратне морнарице поклони по једну такозвану диверзантску подморницу друштвима „Подморничар“ из Београда, Љубљане и Пуле, што је саопштио министар одбране Црне Горе Боро Вучинић на конференцији за новинаре 22. фебруара 2009. у Тивту.

а подморницу

МОНОГРАФИЈА О ПОДМОРНИЧАРСТВУ

На традиционалном годишњем скупу подморничара приказан је и пилот-примерак монографије – „Подморничарство Југославије“. Аутори прилога у тој својеврсној студији о подморничарству на Јадрану су војни публицисти из редова Ратне морнарице, међу којима је већина оних што су део официрске каријере провели на некој од наших подморница. Иначе, реч је о заједничком подухвату подморничких ветерана из Србије, Словеније, Хрватске и Црне Горе, који је окончан после вишегодишњег упорног рада и трагања за заборављеним чињеницама и подацима. Како је скуп обавестио главни уредник издања, пуковник у пензији Милан Комар, монографија ће се штампати када буду обезбеђена потребна финансијска средства.

Словенци су подморницу већ поставили као Музеј подморничарства у Пивки, а експонат додељен Србији, по свој прилици, завршиће у Београду. Ветерани подморничарства одредили су као тежишни циљ завршетак тог посла у наредних неколико месеци. У том великом подухвату очекују подршку и помоћ Министарства одбране Србије. Већ је сачињен и елаборат, према којем би подморница била постављена на Калемегдану или негде на обали Дунава код ушћа Саве. Према замислима ветерана, грађани би могли да разгледају и унутрашњост подморнице, уз стручна објашњења негдашњих чланова посада. На тај начин наш главни град добио би још једну музејску, односно туристичку атракцију.

Још кад је произведена прва диверзантска подморница, стручњаци су је назвали малим чудом науке и технике. У Бродоградилшту специјалних објеката у Сплиту, у периоду од 1984. до 1988, изграђено је и предато на употребу Ратној морнарици укупно шест подморница класе 911. Распадом СФРЈ једна је остала у Хрватској, а пет је допловило у Тиват, од којих је једна у међувремену изрезана.

Реч је о пловно-ронећем објекту депласмана око 100 тона, дугом 20 метара, пречника трупа 2,7 метара, којим су управљала четири члана посаде, а могли су да под водом пређу раздаљину од 150 миља, а да не изроне ни минута. Унутрашњост подморнице није лако описати.

У историјским анализима забележено је да су Срби имали значајну улогу у развоју подморничарства у бившој Југославији. Када су 1928. године, пре више од осам деценија, купљене прве подморнице „Храбри“ и „Небојша“, председник владе која је донела одлуку о набавци био је Никола Пашић, министар војни Стеван Хаџић, а командант морнарице Драгутин Прица. Сагласност за набавку подморница дао је лично краљ Александар Карађорђевић.

Постављање подморнице у Београду има, дакле, значајно историјско упориште, па не чуди онда што су ветерани с толико жара приступили том послу. Од капетана бојног брода у пензији Владимира Милатовића сазнали смо да су подморничари некада на Јадрану без изроњавања пловили и по 15 дана, што говори о тежини тог позива.

– Било је ситуација када је подморница била притајена на дубинама до 300 метара, а да су изнад ње пролазили конвоји страних ратних бродова – вели Милатовић. ■

Звонимир ПЕШИЋ